

Zondag 22 februari 2026

Eerste zondag van de Veertigdagentijd

Opening

De jaarlijkse 40-Dagentijd is begonnen. Toevallig valt ze dit jaar samen met de Ramadan binnen de Islam, waar de vastentijd nog aan heel strenge regels gebonden is. Door de secularisatie is er binnen de westerse kerk echter veel buiten gebruik geraakt, waar toch wel zinvolle menselijke waarden in verborgen zaten. Niettemin ligt het aan onszelf hoe wij aan deze 40-dagentijd toch wel enige vorm en inhoud willen geven.

Vandaag gaat het over Jezus, die in de woestijn bekoord wordt. Mensen, die zelf een woestijn-ervaring doormaken (of hebben moeten doormaken), ervaren van dichtbij, welke betekenis zo'n moeilijke periode kan hebben in hun leven, Maar als je er doorheen komt: wat het ook betekent weer nieuw te kunnen leven. Je wordt er een ander mens door: diepzinniger en meestal rijker van binnen. Dat wil de weg naar Pasen ons ook bieden: groeien naar nieuw licht en leven, en naar nieuwe menswording.

Overweging

We gaan met elkaar waardevolle, bijzondere weken tegemoet.

Na twee spannende weken van de Olympische Winterspelen, met mooie medaille-resultaten ook voor onze Hollandse sporters, en na alle ontspannen beleving van het Carnavalsfeest in het Zuiden met de bedoeling om alle aardse zaken eens iets meer te relativiseren, zijn we nu dan op weg om van zondag op zondag (tot Pasen toe) iets te horen en te zien, hoe ons een spiegel wordt voorgehouden door anekdotes in Jezus' leven.

Jaren geleden heeft Paul Bruggeman, pastor van Dijnsselburg samen met Gerard Zuidberg, een schitterend album uitgegeven, o.a. met vele tekeningen over bomen in de seizoenen van het jaar: jonge twijgen die in het voorjaar langs de waterkant prachtig opgroeien; of volwassen bomen, die in de zomerzon heerlijke schaduw geven; maar ook bomen, die in de herfststormen veel hebben te doorstaan, en gehavend raken. Juist door al die littekens imponeren ze, omdat ze ondanks al die natuur-verwondingen toch ieder jaar weer blad en bloem weten voort te brengen. Ik noem dit, omdat die tekeningen het beeld oproepen van de mens-in-de-woestijn met alle hitte- of storm- ervaringen. Dan heb je namelijk diepere wortels nodig om staande te blijven.

De 40-dagentijd geeft ons nu de ruimte om meer stil te staan bij jezelf. Met stille vragen als: wie ben je nu zelf eigenlijk? En: waarheen ben je op weg? Of: wat is je meest belangrijke bagage op je tocht, die ook onverwacht door woestijn kan gaan? En tenslotte de eigenlijke vraag: wat is je diepste steun en houvast in je leven? Waar vertrouw je uiteindelijk op? Het kan best zijn, dat je door zo'n tijd van soberheid en bezinning je anders gaat zien en je nieuw gaat voelen ; dat is rijkdom: je gaat de dagelijkse dingen meer relativiseren en op hun waarde schatten.

Jezus zelf werd door de Geest naar de woestijn geleid en blootgesteld aan dit soort vragen en verleidingen; en hij ontwijkt het niet. Het vraagt ook wel speciale geestkracht bij alle afleidingen en verleidingen in het dagelijks leven. Ook hij moest er in groeien; zoiets is eigenlijk een heel proces in jezelf. Maar gaandeweg werd het hem na enige tijd (40 dagen, zo staat er; maar dit is een symbolisch getal van afronding en voltooiing) werd het hem duidelijker wat zijn bestemming en levenstaak zouden moeten zijn; ondanks dat de duivel met allerlei verlokkingen van macht en bezit, van eer en prestige, hem van slag wilde brengen. (Tussen haakjes : "de duivel": daarmee is bedoeld: de negatieve krachten, gedachten, en verleidingen in je, die je in verwarring kunnen brengen). Die onzuivere krachten kunnen ook in elke vorm van samenleving of van instituten meespelen; ook in de kerkgemeenschap. Duidelijk voorbeelden zijn er genoeg in de kerkgeschiedenis.

Jezus presenteert ons eigenlijk een blauwdruk waar wij ons aan kunnen spiegelen, en waar wij kunnen zien, waar het eigenlijk om gaat. Hij kiest voor de ethiek om alles te beoordelen vanuit Gods oogpunt: dus gericht op datgene wat dienst tot welzijn van de mensheid. Materiele hebzucht, machtsstreven, of religieuze overmoed passen niet in deze optiek.

Maar hoe anders kan het gaan: in de 1^e lezing (het paradijs-verhaal) horen wij hoe de slang (symbool voor die duivelse krachten in de mens) altijd het goede ondermijnt, en hoe de mens zwicht voor het verleidelijk perspectief en door de knieën gaat. Maar dan, zo zegt het symbolische genesis-verhaal, gaan hun ogen open en worden ze gewaar, hoe ze eigenlijk in hun hemd staan. De mens moet zijn plaats weten in het geheel van de schepping. De Schriftverhalen mogen dan wel veelal tot het rijk van de mythen behoren, maar ze bevatten wel een boodschap, in welke tijd men ook leeft.

Zo wordt het verhaal van Jezus-in-de-woestijn eigenlijk het verhaal van ieder mens. Telkens weer moeten kiezen: tussen het valse licht van succes, zekerheid en eigenmachtigheid, tegenover het verborgen licht van Gods ondersteuning en levenswil.

Zo is de man van Nazareth gegroeid in die 40 dagen naar de bewustwording om mensenzoon te moeten zijn; en daarom wordt hij "Zoon van God" genoemd. De gedachten en antwoorden van hem lossen onze problemen niet concreet op; we zullen er mee blijven worstelen. Maar ze wijzen ons wel de weg, die voert naar vernieuwing van leven.

Welke weg kiezen wij, al is het soms met vallen en opstaan? Waar liggen onze bronnen? De zondagse vieringen in deze Vastentijd kunnen voor ons pleisterplaatsen zijn van bezinning; oriëntatiepunten naar nieuwe menswording. Wil het feest van Pasen ons dat ook niet aanreiken....?

=====

Gerard Weersink.

